

Constitutioneel eczeem

Synoniem eczeem, atopisch eczeem, dauwworm

■ Wat is constitutioneel eczeem (CE)?

Constitutioneel eczeem (CE), is een vorm van eczeem die veel voorkomt. Het eczeem begint meestal voor het eerste jaar en jeukt erg. Constitutioneel eczeem gaat vaak samen met een aanleg voor het krijgen van hooikoorts, astma en voedselallergie. Deze aanleg is erfelijk en heet 'atopie'. Bij veel kinderen verdwijnt het eczeem vanzelf. De atopie aanleg blijft bestaan en het eczeem kan op latere leeftijd terugkomen.

■ Welke klachten geeft CE en hoe ziet het eruit?

CE geeft roodheid, bultjes en schilfering van de huid. Ook kunnen er blaasjes zijn en kan er vocht uit de huid komen. De huid is meestal droog en voelt ruw aan.

CE jeukt meestal erg en hierdoor zijn er krabwondjes. Als CE lang op één plek zit, wordt de huid ruwer en dikker. CE begint meestal op babyleeftijd, maar kan op elke leeftijd beginnen. CE kan kort aanwezig zijn, maar ook chronisch worden. De aanleg voor CE blijft en het kan terugkomen als het weg is geweest.

Bij baby's wordt CE ook wel dauwworm genoemd. Dauwworm kan op het hele lichaam zitten. Het begint meestal rond de derde levensmaand. Vanaf de peuterleeftijd zit CE vooral in de huidplooien bij de gewrichten (bijvoorbeeld de elleboogholten, knieholten), bij polsen, enkels, in de hals en nek. Bij een deel van de volwassen patiënten is het eczeem vooral aanwezig in het gezicht, de hals en de nek. Maar alle lichaamsdelen kunnen meedoen, ook de geslachtsdelen.

De huid van mensen met CE is extra gevoelig voor infecties met bacteriën en het herpes simplex virus (de veroorzaker van koortslip). Bij bacteriële infecties ontstaan puistjes, open plekken en gelige korsten op de huid. Bij een infectie met het herpes simplex virus ontstaan vele, vaak pijnlijke, blaasjes op het eczeem en kan koorts optreden.

■ Is CE besmettelijk?

Nee, CE is niet besmettelijk. Het is belangrijk om dit te vertellen aan uw omgeving of de omgeving van uw kind omdat anderen hier bang voor kunnen zijn en u of uw kind daarom onterecht vermijden.

■ Hoe weet uw arts dat u CE heeft?

Uw arts kan de diagnose CE stellen door hoe de huid eruit ziet en de combinatie met jeukklachten en de spontaan wisselende ernst. Om de diagnose te stellen kan het helpen om te weten of er atopie (CE, hooikoorts, astma) bij u of bij u in de familie voorkomt.

Bij CE is allergie onderzoek meestal niet nodig. Bij andere uitingen van atopie (hooikoorts, astma, voedselallergie) kan allergie onderzoek mogelijk wel van belang zijn.

■ Welke behandelingen van CE zijn er?

■ Uitwendige behandeling

Een vette basiszalf/-crème zonder medicijn erin is nodig tegen de droge huid, ook op de huid waar geen eczeem aanwezig is. Als het eczeem rustig is, is het belangrijk om de huid in te blijven vetten. Het eczeem blijft dan langer rustig.

Voor de eczeemplekken zelf is naast de vette basiszalf/-crème, medicinale zalf/-crème nodig.

Eerste keus zijn de dermatocorticosteroïden, ook wel 'hormoonzalf of hormooncrème' genoemd.

Dermatocorticosteroïden bestaan in verschillende sterkten en kunnen op een veilige manier gebruikt worden (zie de folder 'Corticosteroïden voor de huid').

Een andere mogelijkheid zijn pimecrolimus crème en tacrolimuszalf. Dit zijn hormoonvrije zalven die licht tot matig eczeem kunnen remmen. Deze middelen zijn niet krachtig genoeg om ernstig eczeem te

behandelen. Pimecrolimus crème en tacrolimus zalf kunnen in het begin een branderig gevoel geven, maar dat verdwijnt meestal na een week.

Teerzalf is een oud middel tegen eczeem dat niet tegenwoordig minder vaak gebruikt wordt. Het werkt ontstekingsremmend en jeukstillend en kan bij een droog, langer bestaand eczeem worden geadviseerd. Nadelen van teerzalf zijn de geur en het kan vlekken geven op de kleding/het beddengoed. De eerste week kan de huid wat geïrriteerd reageren op teer. Het wordt meestal in de avond aangebracht. De geur is de volgende dag verdwenen. Bij gebruik van teer wordt blootstelling aan de zon afgeraden.

■ Lichttherapie

Lichttherapie vermindert eczeem omdat het ultraviolette (UV) deel van het zonlicht de ontstekingsreactie onderdrukt. Op basis hiervan zijn verschillende UV behandelingen ontwikkeld. Soms krijgt u hierbij ook nog medicijnen die u moet slikken of gaat u van tevoren in een bepaald soort bad (PUVA-behandeling). Een zonnebank helpt niet.

■ Inwendige behandeling

Inwendige behandeling gericht op jeukbestrijding, gebeurt met antihistaminica die wat sufheid geven. Ze worden tijdelijk voorgeschreven bij slapeloosheid door de jeuk.

Als uw eczeem met zalfbehandeling en/of lichttherapie onvoldoende onder controle komt, kunnen er medicijnen in tabletvorm of injecties gegeven worden. Deze medicijnen heten ciclosporine, methotrexaat, azathioprine, mycofenolaatmofetil en mycofenolzuur. Van deze middelen is ciclosporine het middel van eerste keus. Tijdens de behandeling zal regelmatig bloed worden geprikt en zo nodig ook bloedrukcontroles worden uitgevoerd. Indien het eczeem onvoldoende op deze medicijnen reageert en/of er te veel bijwerkingen ontstaan, kan overwogen worden om te starten met een biological (dupilumab).

Ernstig constitutioneel eczeem kan eventueel kortdurend worden behandeld met een corticosteroid in tabletvorm, zoals prednison. Een kortdurende kuur met prednison geeft vrijwel nooit ernstige bijwerkingen.

Als er bovenop het eczeem een uitgebreide bacteriële ontsteking is, is soms een antibioticacrème of tablettenkuur nodig naast de eczeembehandeling.

■ Is CE te genezen of blijft u er altijd last van houden?

De symptomen van CE zijn over het algemeen zeer goed te behandelen. De aanleg voor CE blijft bestaan en is niet te genezen, waardoor CE ook weer terug kan komen.

■ Wat kunt u zelf nog doen?

Beperk zo mogelijk factoren die de jeuk en het CE verergeren:

- Droge huid
 - o Een droge huid is een belangrijk kenmerk van CE. De huid moet daarom niet met veel zeep en vooral niet met bad- of doucheschuim gewassen worden. Daardoor droogt de huid namelijk nog meer uit. Wél is het verstandig bad- of doucheolie te gebruiken en de huid in te smeren met een vette crème of zalf. Ook heel heet douchen of heel vaak douchen droogt de huid uit.
- Krabben
 - o Het stuk krabben van de huid vindt vooral 's nachts plaats. Dit kan worden beperkt door de nagels goed kort te houden en eventueel verbandhandschoenen te dragen.
 - o Bij veel mensen is krabben deels een gewoonte geworden, die aanwezig blijft, ook als het eczeem in een rustige fase is. Door het krabben vlamt het eczeem makkelijker op. Om het 'gewoontekrabben' te verminderen is specifieke gedragstherapie ontwikkeld. Vraag hiernaar als u hier behoefte aan heeft.
- Kleding en beddengoed
 - o Het is van belang op het materiaal van de kleding te letten. Wollen kleding geeft snel jeuk. Textiel met een ruwe vezel eveneens en wordt daarom afgeraden. Katoenen kleding wordt goed verdragen en heeft daarom de voorkeur. Afsluitende nylon kleding wordt afgeraden. Van huisstofmijt werende matrashoezen is niet aangetoond dat ze een gunstig effect hebben op het eczeem.

- Bescherming
 - o Beroepen of hobby's waarbij de handen veel in contact komen met vloeistoffen of irriterende stoffen, kan het eczeem verergeren. Hierbij is het belangrijk geschikte handschoenen te dragen. Zo nodig kan de bedrijfsarts om advies worden gevraagd.
- Transpiratie
 - o Bij inspanning en transpiratie ontstaat snel jeuk. Na lichamelijke inspanning, bijvoorbeeld sporten, is direct en kortstondig douchen aan te bevelen. Een te hoge temperatuur binnenshuis, of buitenshuis in de zon, veroorzaakt eveneens jeuk.
- Stress
 - o Zowel positieve als negatieve stress kunnen een verergering van het eczeem geven.
 - o Andersom kan het hebben van CE tot psychische klachten leiden en een negatief effect op de kwaliteit van leven geven. Het is verstandig hulp te vragen als u er zelf niet uitkomt. Een goede coach in de vorm van een verpleegkundig consulent, maatschappelijk werker of psycholoog is voor veel mensen met CE een ware uitkomst om er in het dagelijks leven beter mee om te leren gaan. Sommige ziekenhuizen werken ook met online trainingen op dit vlak.
- Zwemmen
 - o Er bestaat geen bezwaar tegen zwemmen. Na het zwemmen doet men er goed aan te douchen en zich met een vette crème of zalf in te smeren.

■ Wat zijn de vooruitzichten?

Het beloop van CE kan sterk variëren. Bij veel kinderen verdwijnt het na het tweede jaar, bij anderen zal de intensiteit afnemen in de lagere schooltijd. Soms is het eczeem jarenlang verdwenen om (tijdelijk) weer op te spelen op jongvolwassen leeftijd. Ook kan het eczeem blijven bestaan tot op volwassen leeftijd en pas afnemen na het 40 tot 50ste jaar. Maar ook het tegenovergestelde komt voor, namelijk dat eczeem op de volwassen leeftijd ontstaat. Een deel van de jonge kinderen met eczeem krijgt astma. Welke kinderen dat zullen zijn, is niet te voorspellen, maar het lijkt erop dat kinderen met een ernstig eczeem hier meer kans op hebben. Ook is er een verhoogde kans op het krijgen van hooikoorts. Dit treedt meestal pas wat later op. Het is verstandig om klachten die wijzen op astma of hooikoorts vroegtijdig te melden aan de arts.

Deze folder is een uitgave van de Nederlandse Vereniging voor Dermatologie en Venereologie. Bij het samenstellen van deze informatie is grote zorgvuldigheid betracht.

De Nederlandse Vereniging voor Dermatologie en Venereologie wijst desondanks iedere aansprakelijkheid af voor eventuele onjuistheden of andere tekortkomingen in de aangeboden informatie en voor de mogelijke gevolgen daarvan.

www.nvdv.nl

Voor informatie over patiëntenorganisaties verwijzen wij u naar de website van Huidpatiënten Nederland.

www.huidpatienten-nederland.nl

